

Filozofsko-teološki institut DI
Studij filozofije i teologije
utorkom i srijedom od 10:15, P15

Tr1120 Biblijska egzegeza: Psalmi i Mudrosne knjige

**Poklad biblijske mudrosti u jezgri SZ-a
Ljetni semestar ak. g. 2020./21.**

Niko Bilić SJ

amdg.ffrz.hr → nastava → FTI

Kanon

- κανών – mjera:
 - ustaljeni popis i raspored
- Suvremeni kanon SZ:
- **Petoknjižje**
- i *Povijesne* knjige:
 - Jš do 2 Mak
- *Mudrosne* knjige:
 - Job do Sir
 - Psalmi
- *Proročke* knjige:
 - Iz do Mal

- NZ
- **Evandjelja i Djela**
- = **povijest**
- **Poslanice**
(Pavlove + katoličke)
- = **mudrost**
- **Otkrivenje**
- = **proroci**

Povijest kanona

- ❑ Mudrosne knjige u suvremenom kanonu?
- Sredina! – iz Septuaginte
 - ❑ Prošlost – sadašnjost – budućnost
- Spisi:
 - ❑ Psalmi, Job, Mudre izreke, Pjesma nad pjesmama, Propovjednik
 - ❑ = molitva, patnja, odgoj, ljubav, korist
- LXX:
 - ❑ Knjiga Mudrosti, Knjiga Sirahova = povijest
- **7 knjiga u središtu Staroga zavjeta**
 - ❑ Jeruzalemska Biblija: Job prije Psalama, Propovjednik prije Pj (kao LXX i Vg)
 - ❑ U HB Psalmi na početku, a Pj prije Prop

Pouka u dijalogu

- *Pedagoški početak:*
Knjiga Mudrosti!
- **Ustroj biblijske mudrosti:**
- **“Poslušaj, sine moj!”**
 - Izvor u Izl 13,14 i Pnz 6,20s
- **“Odgovori sinu!”**
 - “יהוה nas je izveo jakom rukom” (Izl 13,14; Pnz 6,21)
 - תורה Tora = Pouka
- **Tko poučava u Izr 1,8; 6,20; 31,1?**
 - Pouka oca, naputak majke (Izr 1,8)
 - Zapovijedi oca, nauk majčin (Izr 6,20)
 - Majka poučavala kralja (Izr 31,1)

Mudrac i mudrost

- ❑ Tko je Mudrac u
Izr 1,1, Pj 1,1, Prop 1,1?
- Salomon, sin Davidov,
kralj (Izr 1,1)
- Salomonova pjesma (Pj 1,1)
- Davidov sin, kralj (Prop 1,1)
 - ❑ Molitva u 1 Kr 3,6-9:
 - ❑ **לב שמע** *leb šomé^a* “srce koje sluša” (1 Kr 3,9)
 - ❑ Kako su nastale knjige prema Izr 25,1?
- “Ezekijina akademija” – prikupili

Literatura

- Biblijski tekst, Jeruzalemska Biblija
- Uvod u Stari zavjet – odgovarajući dio
- amdg.ffrz.hr → nastava → FTI
- Nikola Hohnjec, *Umijeće biblijske mudrosti : egzegetsko-teološki uvod u knjige i sadržaj*, Kršćanska sadašnjost, Priručnici sv. 50, Zagreb, 2001.
- Nikola Hohnjec, *Tri biblijske filozofije života*, Kršćanska sadašnjost, Biblioteka Riječ sv. 42, Zagreb 2003.
- *Roland E. Murphy, The tree of life : an exploration of biblical wisdom literature, New York : Doubleday, 1990.*
- Word Bible Commentary, svesci 18-23
- The Anchor Yale Bible Commentaries

Kako su nastali psalmi?

- 1 Ljet 16,8; Ps 105,1:
- *Hvalite Jahvu, prizivajte mu ime; navješćujte među narodima djela njegova*
- **Kontekst?**
(tko, kome govori, kada?):
- **David Asafu i braći**
- **kad je donesen Kovčeg**
- **Sadržaj?**
 - Počast
 - Molitva
 - Međunarodna objava
 - Do danas!
- **Ps 1 s Ps 2 uvod**
- **u 5 knjiga psalama**
 - Usp. Petoknjižje
 - Hermeneutički ključ
- **Zaključak: Ps 146-150**

Vjek hvaljen Bog (Ps 87)

Melodija: donje note

The image shows a musical score for the song 'Vjek hvaljen Bog'. The score is written on a single staff in treble clef, with a key signature of one sharp (F#) and a 4/4 time signature. The melody is composed of eighth and quarter notes. The lyrics are written below the staff, and the corresponding chords are indicated above the notes. The chords are D, A, h, G, e, A, D, and (A). The lyrics are: 'Vjek hva - ljen Bog, vjek hva - ljen Bog po svoj zem - lji'. The score ends with a double bar line and repeat dots.

D A h G e A D (A)

Vjek hva - ljen Bog, vjek hva - ljen Bog po svoj zem - lji

Ps 1: Kako biti sretan

- *blaženstvo* ljudske osobe (‘iš v1)
 - koji je put prema v2?
- *Zakon-Tora* תורה (v2)
- = životna pouka – Božja
 - ⇔ “put” propasti (דרך v1.6)
- *Pristup?* (v2)
- *Užitak* + meditacija dan i noć (v2)
- *Simbol?* (v3)
- *drvo* (od Post do Otk) – Post 1,28
 - Budite plodni!
- *Opreka: grješnik – pravednik v5s*
 - “neće ustati” (v5 – usp. “pljeva”)
 - ⇔ put poznat Bogu (עֵדֶי v6)
- *Zlotvor, opak* (v1.4s)
 - što nudi u v1?
- *Savjetuje* (v1)
- *Grješnici* (v1.5)
- *Stanište tračarâ* (v1)
 - ⇔ zajednica pravednikâ (v5)
- *Simbol?* (v4)
- *pljeva*

Knjiga o Jobu

- Job 1,1:
- Neki čovjek iz zemlje Us, imenom **Job** אִיּוֹב 'ijjôb
- = “Gdje je otac?” 'ajja-'abu (akad.) hebr. “učiniti neprijateljem”
 - Sin istoka (1,3)
 - + Noa i Daniel (Ez 14,14)
 - Općeljudske teme kao Post 1-11
- יהוה u Job 1,21; 12,9
 - יהוה dao, uzeo (1,21)
 - “ruka Božja (KS)” 12,9
“ruka Gospodnja” (Šarić)
- Prema djeci u 1,5?
 - Prinosi paljenice za svih 7
- procjena karaktera u 1,1.8; 2,3?
 - čestit, pošten (osobni integritet),
 - prav,
 - bogobožazan,
 - kloni se zla (1,1.8; 2,3)
- + Božji sluga (1,8; 2,3)
- → Bog potvrđuje i dodaje

Uvod – zemaljski

- **Jobovska zla (1,14.16.17.19)**
 - Sluge i krupna stoka (1,14)
 - Sluge i sitna stoka (16)
 - Sluge i deve (17)
 - Djeca (19)
- **Novo stanje sažeto u 1,21**
 - Gol (Job 1,21 – Post 3,10)
 - bez stoke, pastira, djece
- **Prva Jobova reakcija u 1,20-22:**
 - Žalost,
 - klanjanje Bogu,
 - blagoslov (usp. Post 12.14)
 - Čovjek na sliku Božju

- **Novo zlo u 2,7?**
 - Bolest
- **Središnje pitanje u 2,9?**
 - Jobova žena: Još u čestitosti? (2,9)
 - Kakva korist?
- **Bez žene – sam (usp. Post 2s)**

Gornja pozornica

- nebesko vijeće: npr. יהוה u 1,8?
- “*sluga moj Job...*”
- שטן *śātān* Protivnik u 1,9?
- “*Zar se uzalud boji Boga?*”
 - הַנֶּמֶץ *ḥinam* (1,9); *Uzalud* izazvao (2,3)
 - Kakva mu korist? (Prop 1,3)
- Čija *ruka* u 1,11s; 2,5s? U čijoj *vlasti*?
- Izazov: “*Pruži ruku*” 1,11; 2,5
 - = Božja ruka – Satan govori o Božjoj vlasti
- 3x “*U tvojoj je ruci*” 1,12 (2x); 2,6 – Božji govor
- = stanje stvari (usp. Post 3)

U tebe se uzdam (Ps 25)

E H7 cis A E H7 E

U Te-be se uz-dam Bo-že moj! U Te-be se u- zdam Bo-že moj!